શ્રી શત્રુંજય - મુક્તિ સમ્યગ્જ્ઞાન અભ્યાસક્રમ

C/o. શાહ ગોવિંદજી વીરમ, ફેક્ટરી કમ્પાઉન્ડ, મોંઢા રોડ, ઔરંગાબાદ - ૪૩૧ ૦૦૧

સમ્યગ્જ્ઞાન વિશારદ

જાન્યુઆરી २०२०

◆◆◆ અભ્યાસક્રમ જવાબ પત્ર ◆◆◆

એનરોલમેન્ટ નંબર

८

ગામ ______

વિદ્યાર્થીનું નામ ______

પ્રશ્ન-૧ ખાલી જગ્યા

(૧)	समवाय
(૨)	कार्मण योग
(૩)	आ० पार्श्वचंद्रसूरि
(૪)	शुभकर्म
(૫)	मंत्रयुक्त
(૬)	मध्यम
(૭)	समुद्घात
(૮)	नियतिवाद
(૯)	क्रियोद्धारक
(૧૦)	प्रवचनना
(૧૧)	विजयादेवी
(૧૨)	वायुकाय ने
(૧૩)	क्रांतिकारीओ
(૧૪)	मंखलिपुत्र
(૧૫)	चैत्रवालगच्छ
(૧૬)	तलस्पर्शी
(૧૭)	नयविचक्षणी
(૧૮)	आ० तिर्यंच / मनुष्य
(૧૯)	असत्य
(૨૦)	स्मशान

પ્રશ્ન-૨ એક જ શબ્દમાં

(૧)	श्री साधुरत्न
(૨)	न्यायविशारद - न्यायाचार्य
(૩)	मणिरत्नसूरि
(૪)	सिद्धसेन दिवाकर
(૫)	पुरुषार्थ
(૬)	वीरदत्त
(૭)	जशवंतकुमार
(૮)	राजा जैत्रसिंह
(૯)	अतिचार
(૧૦)	त्रीजो अने चोथो
(૧૧)	विकलेन्द्रिय मां
(૧૨)	केवलज्ञानी
(૧૩)	अंतर्मुख
(૧૪)	नियतिवाद
(૧૫)	ध्यान

પ્રશ્ન-૩ શબ્દનો અર્થ

(૧)	संख्याता
(૨)	स्तवुं छुं, वर्णवुं छुं
(૩)	पद ने विषे
(૪)	जेमना / जिनके

(૫)	युक्त
(૬)	पृथ्वीपीठ पर
(૭)	भाडीना
(૮)	करीने
(૯)	समग्र
(૧૦)	अपकाय
(૧૧)	करनारनी / करनेमें
(૧૨)	पामे छे / पाते हैं
(૧૩)	पुरुषार्थ
(૧૪)	जेने / उसे
(૧૫)	कायचोग
(૧૬)	स्तवायेली
(૧૭)	सूर्य
(૧૮)	उत्पन्न थाय छे
(૧૯)	नियति
(૨૦)	रचयो / मथनी

પ્રશ્ન-૪ જોડકાં જોડો

(૧)	૬	(૬)	२
(૨)	૫	(૭)	૯
(૩)	૭	(૮)	४
(૪)	૮	(૯)	१०
(૫)	3	(૧૦)	१

પ્રશ્ન-૫ સંખ્યામાં જવાબ

(૧)	૫ (5)
(૨)	૭ (7)
(૩)	32 (32)
(૪)	૯ वर्ष (9)
(૫)	४ वर्ष (4)
(૬)	3
(૭)	१६ (16)
(૮)	१०८ (108)
(૯)	७मां (7मां)
(૧૦)	५ (5

પ્રશ્ન-૬ ✓ કે X

(૧)	✓
(૨)	✓
(૩)	X
(૪)	X
(૫)	X
(૬)	✓
(૭)	X
(૮)	X
(૯)	✓
(૧૦)	X

પ્રશ્ન-૭ આ વાક્ય ક્યા પાને છે તે નંબર

		(side)
(૧)	१६	8
(૨)	१३	१५
(૩)	१	१
(૪)	૯	१२
(૫)	૮	७
(૬)	१८	૯
(૭)	१૯	१०
(૮)	२४	२०
(૯)	१२	१६
(૧૦)	२१	१८

[ ] + [ ] + [ ] + [ ] + [ ] + [ ] + [ ] + [ ] = [ ]

પ્રશ્ન ૧-મેળવેલ ગુણ | પ્રશ્ન ૨-મેળવેલ ગુણ | પ્રશ્ન ૩-મેળવેલ ગુણ | પ્રશ્ન ૪-મેળવેલ ગુણ | પ્રશ્ન ૫-મેળવેલ ગુણ | પ્રશ્ન ૬-મેળવેલ ગુણ | પ્રશ્ન ૭-મેળવેલ ગુણ | પ્રશ્ન ૮-મેળવેલ ગુણ | કુલ ગુણ

રીમાર્ક ______ તપાસનારની સહી ______

પ્રશ્ન નં૦ ૮ — ૧. કેવલી સમુદ્ઘાત — આત્મા સ્વસ્વભાવમાં રહેલા આત્મપ્રદેશોને સાનકાર(ણ) થી પરસ્વભાવમાં પરિણમાવે છે એને સમુદ્ઘાત કહે છે. જ્યારે કેવલી ભગવંતના વેદનીયકર્મની સ્થિતિ - થી આયુષ્યકર્મની સ્થિતિ અલ્પ હોય ત્યારે બન્નેને સમાન કરવા કેવલી સમુદ્ઘાત કરે છે. કેવલી સમુદ્ઘાત કેવલજ્ઞાનીને હોય બીજાને નહીં. એમાં કેવલી પ્રથમ સમયે પોતાના આત્મપ્રદેશોને ઉર્ધ્વ અને અધો લોકાન્ત સુધી શરીરની બહાર કાઢીને દંડ કરે છે. પછી બીજા સમયે આત્મપ્રદેશોને પૂર્વ પશ્ચિમ ફેલાવીને કપાટ કરે છે. ત્રીજા સમયે રવૈયાની રચના કરે છે. ચોથા સમયે ચૌદ રાજલોકમાં ફેલાવીને ચૌદરાજ લોક ભરી દે છે. અને કર્મની સ્થિતિને સમાન કરે છે. કાર્યની સિદ્ધિ પછી પોતાની મૂળ સ્થિતિમાં આવવા માટે આત્મપ્રદેશોને સમેટે છે. પાંચમા સમયે ચૌદરાજલોકમાં ફેલાયેલા આત્મપ્રદેશોને પાછા ખેંચે છે. છઠ્ઠા સમયે રવૈયાને સમેટે, સાતમા સમયે કપાટને સંહરે - આઠમા સમયે દંડને સંહરે અને સ્વસ્વભાવસ્થ થાય છે. એવી રીતે આઠ સમયમાં કેવલી સમુદ્ઘાતની વિધિ સંપૂર્ણ થાય છે.

૨. પૃથ્વીકાયાદિ --- પૃથ્વીકાયાદિ દસ પદ એટલે પાંચ સ્થાવર (પૃથ્વીકાય, અપકાય, તેઉકાય, વાયુકાય અને વનસ્પતિકાય) ત્રણ વિકલેન્દ્રિય (બેઇન્દ્રિય, તેઇન્દ્રિય, ચઉરેન્દ્રિય) ગર્ભજ તિર્યંચ અને ગર્ભજ મનુષ્ય. આ દસ પદમાં પૃથ્વી, અપ અને વનસ્પતિકાયના જીવો આવે યાને ઉત્પન્ન થાય આ દસ પદમાંથી તેઉકાય-વાયુકાયમાં જાય. આ રીતે દસ પદોમાં ગતિ-આગતિ સમજવી.

૩. સદ્દાલપુત્ર ---- દેવાધિદેવ મહાવીરસ્વામીના વચનની સત્યતાને જોઈને નિયતિવાદની પ્રરૂપણા કરી મ ગોશાળાએ આજીવિકા મત પ્રવર્તાવ્યો. ગોશાળાના નિયતિવાદમાં માનનારા ભક્ત કુંભાર સદ્દાલપુત્રને સત્ય સમજાવવા મહાવીરસ્વામીએ પૂછ્યું - "સદ્દાલપુત્ર આ બધા માટીના પાત્રો આપોઆપ બને છે કે તારા પ્રયત્નથી બને છે. ત્યારે એ કહે છે." ભગવાન! નિયતિના બળે બને છે. એમાં પુરુષ પ્રયત્ન કે નિમિત્ત પ્રયોગ શું કરી શકે?" પ્રભુએ કહ્યું — જો કોઈ માણસ લાકડીથી તમારા આ વાસણો ફોડી નાખે અથવા તમારી પત્ની ઉપર બલાત્કાર કરે તો એ કુકૃત્યોની જવાબદારી એ માણસ પર નાખશો કે નિયતિ પર નાખી શાન્ત રહેશો?" સદ્દાલપુત્રે કહ્યું — "ત્યારે હું શાંત નહી રહી શકું એ માણસને પીટી નાખીશ." પ્રભુએ કહ્યું — એનો અર્થ તો એ થયો કે તમે એ માણસને એના કાર્યોનો જવાબદાર માનો છો પણ જ્યારે દરેક કાર્ય નિયતિબદ્ધ છે તો એ માણસને જવાબદાર શા માટે માનવો? નિયતિવાદનો શું એવો અર્થ છે કે માણસ પોતાના પાપોને નિયતિવાદ નામીએ ઢાંકે અને બીજાના પાપોનો બદલો લેવા એને આંધો દોડે. શું નિયતિવાદના આધારે પ્રગતિ થઈ શકવાની - જગતની વ્યવસ્થા બની શકવાની? પ્રભુની વાત સાંભળતાં સદ્દાલની આંખ ખુલી ગઈ અને સત્યના દર્શન થયા. સમ્યગ્ દર્શનની પ્રાપ્તિ થઈ.

૪. જગચ્ચંદ્રસૂરિ ---- શ્રી જગચ્ચંદ્રસૂરિજી અભેદજ્ઞાની અને મહાન તપસ્વી હતા તેમણે આઘાટમાં ૩૨ દિગંબરાચાર્યો સાથે વાદ કરી વિજય મેળવતાં મેવાડના રાણા જૈત્રસિંહે તેમને "હીરા" માનવાનું બિરુદ આપતાં તેઓ "હીરલા જગચ્ચંદ્રસૂરિ" ના નામે વિખ્યાત થયા. પોતાના ગુરુ સ્વર્ગવાસી બન્યા ત્યાર થી સૂરિજીએ યાવજ્જીવન આયંબિલ તપ ચાલુ કર્યો હતો. આ તપના બારમા વર્ષે આઘાટમાં નદી કિનારે જઈ હંમેશા આતાપના લઈ ધ્યાન કરતા હતા. તેમની તપસ્યાના પ્રભાવે તેમનાં રૂપ, તેજ અને પ્રભાવ વધ્યા હતા. મેવાડના રાજા જૈત્રસિંહ એમની પ્રશંસા સાંભળી દર્શને આવ્યા. સૂરિજીનું તેજથી ચમકતું મુખારવિંદ અને દેહકાંતિ જોઈ "મહાતપસ્વી" એમ બોલી ઉઠ્યા અને તેમને "તપા" એવું બિરુદ આપ્યું.

૫. શ્રી શાંતિનાથ ભ૦ ના વિશેષણો — શાંતિના ગૃહસમાન, વ્યવસ્થિત વચનવાળા, ભગવાન, દ્રવ્ય અને ભાવપૂજાને યોગ્ય, જયવાન, યશસ્વી, યોગીશ્વર, ચૌત્રિસ અતિશયયુક્ત, પ્રશસ્ત, ત્રૈલોક્ય પૂજિત, શાંતિના અધિપતિ, સર્વ દેવસમૂહના સ્વામીઓથી વિશિષ્ટ પ્રકારે પૂજાયેલા, અજિત અને વિશ્વના લોકોનું રક્ષણ કરવામાં તત્પર એવા શ્રી શાંતિનાથ, સમગ્ર ભયસમૂહોનો નાશ કરનાર, બધા ઉપદ્રવોનું શમન કરનાર, દુષ્ટગ્રહ ભૂત પિશાચ તથા શાકિનીઓથી